

**ԺԸ.00.01 – ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ԴԻՉԱՅՆ**

**1. Ճարտարապետության տեսություն, հուշարձանների
վերակառուցում և պատմություն**

20-րդ դարի արտասահմանյան ճարտարապետության ուղղությունները, Բաուհաուզ, Լե Կորբյուզյեյի ստեղծագործությունները, օրգանական ճարտարապետությունը ԱՄՆ-ում (Ֆ. Լ. Ռայթ) և Ֆինլանդիայում (Ա. Ալյո):

Ճարտարապետության տեսության և պատմության առարկան, դրա տեղը ճարտարապետական գիտության համակարգում և պրակտիկայում:

Միջնադարյան նշանավոր հայ ճարտարապետների ստեղծագործությունները, ժամանակակից հեղինակների աշխատությունները դրանց վերաբերյալ:

Վերածննդի ճարտարապետության առաջատար վարպետների ստեղծագործությունները, ստեղծագործական մեթոդի առանձնահատկությունները:

Ճարտարապետության մասին տեսական ուսմունքների զարգացման պատմությունը (Վիտրովիոս, Ալբերտի, Վինյոլա, Պալադիո, Բլունդել, Ջեմպեր, Վիոլե լե Դյուկ և ուրիշներ):

Հայ ճարտարապետության տեսության և պատմության հիմնահարցերը: Անտիկ աշխարհի ճարտարապետությունը (Հունաստան, Հռոմ), զարգացման փուլերը, առավել նշանակալից հուշարձանները և համալիրները:

Հայ ճարտարապետության ուսումնասիրման տեսության, հայրենի և օտար գիտնականների (Ն. Մառ, Հ. Ստրիժգովսկի, Թ. Թորամանյան, Հ. Օրբելի և ուրիշներ) ներդրումը հայ ժողովրդի ճարտարապետական ժառանգության ճանաչման և գնահատման ասպարեզում:

Վերածննդի ճարտարապետական իդեալները և դրանց անտիկ ու միջնադարյան ակունքները, քաղաքաշինական գաղափարները և պրակտիկան: Վաղմիջնադարյան հայ ճարտարապետության հորինվածքային, կառուցողական և գեղարվեստական բնութագրական կողմերը, ժամանակագրական հատկանիշները, զարգացման ընթացքը:

Առևտրաարհեստագործական քաղաքների և վանքային համալիրների զարգացումը Զաքարյանների իշխանության ժամանակ:

Մոդեռն ոճի եվրոպական տարբերակները և դրա առաջատար վարպետները:

Ժամանակակից ճարտարապետական մտալըմբռնումները և ապագայագիտական գաղափարների ակունքները (Դոկսիադիս, Միս վան դեր Ռոյե, Գրոպիուս, Լուիս Վան, Օսկար Նիմեյեր, Քենձո Թանգե և ուրիշներ):

Անիի քաղաքացիական և եկեղեցական շինությունները:

Ճարտարապետական-կառուցողական ավանդույթների ժառանգորդության և հաղորդակցության դրսևորումը հայ ճարտարապետության տարբեր փուլերում:

2. Շենքերի և կառույցների ճարտարապետություն

Արտադրական ձեռնարկությունների գլխավոր հատակագծերի նախագծման սկզբունքները, կառուցապատման տեսակները:

Տարբեր կլիմայական գոտիներում բնակարաններին ներկայացվող պահանջները:

Պատերի ֆունկցիան, դասակարգումը, բնութագրական հատկանիշները:

Սրահավոր տների կիրառության բնագավառը, ծավալահատակագծային լուծումները:

Ընտանիքների սոցիալ-ժողովրդագրական կազմը որպես բնակարանի կազմակերպման գործոն:

Շենքերի կոնստրուկտիվ համարգերը, դրանց կիրառության բնագավառը:
Բարդ տեղանքի կառուցապատման սկզբունքները, կիրառվող բնակելի տների տիպերը:

Հասարակական շենքերի բաղադրիչ տարրերը, հատակագծման համակարգերը և հորինվածքային սկզբունքները:

Բնակելի և հասարակական շենքերում էվակուացիայի կազմակերպման եղանակները, նորմատիվ պահանջները:

Քաղաքացիական և արդյունաբերական շենքերի մեծաթռիչք ծածկերի տիպերը:

Սեկցիոն տների տիպերը, բնակարանների հատակագծային լուծումները տարբեր տիպերի սեկցիաներում:

Տեսանելիության պայմանները հասարակական շենքերում, դահլիճների հատակի պրոֆիլների երկրաչափական կառուցման եղանակները:

Մենատների և բլրկացված տների նախագծման սկզբունքները, դրանց ծավալահատակագծային լուծումները:

Միահարկ և բազմահարկ արտադրական շենքերի բնութագրերը, նրանց հատակագծային լուծման եղանակները և կիրառության բնագավառը, առանձնահատկությունները, պահեստավորման եղանակները:

Խորհրդային ժամանակաշրջանի ճարտարապետության հայ վարպետների լավագույն ստեղծագործությունները:

Հակաերկրաշարժային միջոցառումները շենքերում:

3. Քաղաքաշինություն, տեղային հատակագծում, լանդշաֆտային

ճարտարապետություն և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում

Քաղաքաշինական նախագծման կարգը և փուլերը:

Շրջանային համակարգման նպատակը, խնդիրները և տեսակները:

Բնակելի կառուցապատման հիմնական տնտեսական ցուցանիշները:

Կառուցապատման առանձնահատկությունները ակտիվ երկրաշարժային գոտում:

Բնապահպանման խնդիրները, շրջանային հատակագծում կամ տարածական պլանավորում:

Վերակառուցվող միջավայրի քաղաքաշինական վերլուծությունը:

Բնակավայրի ֆունկցիոնալ գոտևորումը:

Քաղաքների բնակեցման գոտու ճարտարապետահատակագծային կազմակերպման հիմնական սկզբունքները:

Բնակավայրերի կանաչապատման հիմնական սկզբունքները:

Քաղաքների կենտրոնների ֆունկցիոնալ դերը և ճարտարապետական հորինվածքային կազմակերպումը:

Բնակավայրերի կառուցապատման համար տարածքների ընտրության սկզբունքները: Բնակելի կառուցապատման հիմնական տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները:

Տարածքային հատակագծման արդի խնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում:

Հին և նոր կառույցների նախագծման և ներդաշնակման խնդիրները պատմական միջավայրում:

Բնական գործոնների ազդեցությունը քաղաքաշինական նախագծման վրա:

4. Ճարտարապետական դիզայն

Հին և նոր կառույցների նախագծման և ներդաշնակման խնդիրները պատմական միջավայրում: Ճարտարապետական փոքր ձևերի և վիզուալ կոմունիկացիաների դերն ու նշանակությունը պատմական միջավայրում:

Ճարտարապետական հուշակոթողների արհեստական լուսավորության հայեցակարը և հիմնական սկզբունքները:

Բնակարանների ձևավորման ֆունկցիոնալ հիմունքները, ֆունկցիոնալ պրոցեսների գոտևորման գաղափարը: Առարկայական-տարածական

միավորների դասավորվածությունը և սարքավորումները՝ որպես մասշտաբային ու էմոցիոնալ ընկալման հենք: Արհեստական լուսավորություն և դրանց տիպերը:

Հասարակական շենքերի յուրահատկությունները և համադրման եղանակները: Ինտերիերներում հիմնական կոմպոզիցիոն ամբողջականության, արտահայտչականության գեղագիտական միջոցները և կահույքին ներկայացվող պահանջները:

Տեսանելիության պայմանները հասարակական շենքերում: Արհեստական լուսավորության աղբյուրների տիպերը: Գույնի ֆունկցիոնալ դերը ինտերիերներում:

Արտադրական տարածքներում կարճաժամկետ հանգստի վայրերի նախագծային սկզբունքները և մինչնախագծային վերլուծությունը:

Արտադրական տարածքներում կարճաժամկետ հանգստի վայրերի նախագծային սկզբունքները և մինչնախագծային վերլուծությունը: Քաղաքի լուսային միջավայրի ձևաստեղծման հիմնական բաղադրիչները: Ֆունկցիոնալ գոտևորման խնդիրները արհեստական լուսավորության ենթատեսքում:

Քաղաքային միջավայրի ճարտարապետական և դիզայն վերլուծություն, նախագծային փուլերի սկզբունքները:

Քաղաքային միջավայրի կազմակերպման փոքր ճարտարապետական ձևերի տիպաբանական, ձևաստեղծման և ոճային հիմնախնդիրները:

Վերակառուցվող միջավայրի քաղաքաշինական վերլուծությունը և հիմնական մոտեցումները արդի դիզայնի կիրառմամբ:

Բնակելի միջավայրում առարկայատարածական միավորների դասավորվածությունը և սարքավորումները որպես մասշտաբային ու էմոցիոնալ ընկալման հենք:

Ժամանակավոր կեցության բնակելի մոդուլ: Առանձնահատկությունները:

Տրանսֆորմացիայի և էրգոնոմիկ պահանջների կիրառումը: Տրանսֆորմացվող առարկայական միջավայր:

Մոնումենտալ և դեկորատիվ արվեստի էլեմենտների ու ճարտարապետական փոքր ձևերի կիրառման հնարները և դերը հասարակական ինտերիերների հորինվածքում:

Ինտերիերային միջավայրի նախագծման առանձնահատկությունները սահմանափակ հնարավորություններ ունեցող մարդկանց, հաշմանդամների, երեխաների և տարեցների համար:

Դիզայնի դերը արտադրական ինտերիերներում:

Գովազդային օբյեկտները քաղաքային միջավայրում:

Դիզայնի դերը լանդշաֆտային ճարտարապետության մեջ: Դենդրոլոգիական դիզայն:

Մոդուլային համակարգի ունիֆիկացված էլեմենտների կիրառման, մասշտաբայնության հիմնախնդիրների ուսումնասիրությունը և կիրառումը ճարտարապետական փոքր ձևերում:

Քաղաքը, որպես լուսաուրբանիստական նախագծման օբյեկտ. նրա տարրերը և կառուցվածքը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ակնարկ հայ ճարտարապետության պատմության, Երևան, 1964
2. Թորամանյան Թ. Նյութեր հայկական ճարտարապետության պատմության, գիրք 1, Ե., 1942, գիրք 2, Ե., 1948
3. Հարությունյան Վ. Մ. Հին աշխարհի ճարտարապետություն, Ե., 1978
4. Հարությունյան Վ. Մ. Հայկական ճարտարապետության պատմություն, Ե., 1978
5. Всеобщая история архитектуры, томы 1-12, Москва, 1970-1977.
6. Арутюнян В., Сафарян С. Памятники армянского зодчества, М., 1951
7. Токарский Н. Архитектура Армении IV-XIVвв., Ереван, 1961
8. Леон Батиста Альберти, Москва, 1977
9. Методика реставрации памятников архитектуры, Москва, 1977

10. Кензо Танге, Москва, 1978
11. Соловьев Н. Н., Турчин В. С., Фирсанов В. М. Современная архитектура Франции, Москва, 1981
12. Иконников А. Зарубежная архитектура, от “новой архитектуры” до постмодернизма, Москва, 1982
13. Арутюнян В. Каменная летопись армянского народа, Ереван, 1985
14. Оскар Нимейер, Москва, 1986
15. Григорян А., Товмасын М. Архитекура Советской Армении, М., 1986
16. Едике Ю. История современной архитектуры, Москва 1972
17. Из истории советской архитектуры, т. 1и2, Москва, 1963
18. Миловидов Н. Н., Осин В. А., Шумилов М. С. Реконструкция жилой застройки, Москва, 1980
19. Рябушин А. В., Дворжак К. Прогностика в архитектуре и строительстве (совм. сов. чехословацкое изд.), Москва, 1983
20. Халпахчян О. Х. Гражданское зодчество Армении, Москва, 1971
21. Швецов П. Ф., Зильберборд А. Ф. Под землю, чтобы сберечь землю, Москва, 1983
22. Самин Д. К. 100 великих архитекторов, Москва, 2000
23. Низовский А. Ю. 100 великих шедевров архитектуры, Москва, 2005
24. 100 Contemporary architects, Taschen A-I, J-Z, 2003
25. Barbara Isenberg, Frank Gehpy, Alfred. A. Knorb, New York, 2009
26. Contemporary Europe an Architects, Taschen, 1994
27. Francis B.K.Ching, Mark M. Jarzqmbek, Vikramaditya Prakash. A Global History of Architecture //John Wiley & Sons, Inc., 2007
28. Միքայելյան Մ. Գ. Բնակելի շենքերի ճարտարապետական նախագծման հիմունքները, Երևան, 1980
29. Մամիջանյան Ա. Մ. Կարկասային շենքեր, Երևան, 1975
30. Տեր-Ավագյան Վ. Մ. Արդյունաբերական շենքեր, Երևան, 1970
31. Տիգրանյան Լ. Ա. Հասարակական շենքերի նախագծման հիմունքները, Երևան, 1986
32. Аронин Дж. Э. Климат и архитектура, Москва, 1959
33. Архитектурное проектирование жилых зданий. Под ред. В. К. Калиша, Москва, 1981
34. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений. Под ред. Н. Н. Соболева, Москва, 1980.

35. Архитектурное проектирование промышленных предприятий. Под ред. Демидова и Хрусталева, Москва, 1984
36. Архитектурная типология промышленных предприятий. Под ред. И. С. Николаева, Москва, 1975
37. Бархин Г. Б. Архитектура театра, Москва, 1947
38. Геращенко А. Террасные типы жилых домов, Москва, 1979
39. Гнедовский Ю., Савченко М. Кинотеатры, Москва, 1968
40. Гослинг Д., Мэйтленд Б. Проектирование торговых комплексов, Москва, 1979
41. Жилая ячейка в будущем. Под ред. Б. Р. Рубаненко, Москва, 1982
42. Змеул С. Г., Вихрова Л. Т. Детские сады и ясли, Москва, 1957
43. Капустян Е. Д. Многоэтажные жилые дома, Москва, 1975
44. Коссаковский В. А., Ржехина О. И. Блокированные дома за рубежом, Москва, 1960
45. Кулага В. Л. Клубы массового строительства, Москва, 1962
46. Максай Дж., Холланд Ю., Нахман Г., Якер Дж. Проектирование жилых зданий, /перевод с англ./ Москва, 1979
47. Отто Фрей. Спортивные сооружения, Москва, 1958
48. Перспективы развития жилища в СССР. Под ред. Б. Р. Рубаненко, Москва, 1984
49. Рюле Г. Пространственные покрытия, Москва, 1973
50. Сафарян Ю. А. Архитектура зданий и сооружений, возводимых методом подъема, Ереван, 1988
51. Жилая ячейка в будущем (Рубаненко Б. Р., Карташова К. К., Тонский Д. Р. и др.), Москва, 1982
52. Туполев М. С. Конструкции гражданских зданий, Москва, 1973
53. Худабашян К. И. Архитектура промышленных предприятий Советской Армении, Ереван, 1976
54. Калиш Б. Г., Коссаковский В. А., Ржехина О. И. Типы домов и квартир за рубежом Москва, 1959
55. Рашидян Г. Новые формы социально-доступного жилища для условий НКР, Ереван, 2009
56. Minimalist houses, Taschen, 2006
57. Քաղաքաշինության արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ հոդվածաշար. “Ճարտարապետություն և շինարարություն” ամսագիր. 2008, հմ.5,6-7,10,12. 2009, հմ.4

58. Գ. Մուշեղյան, Պ. Սողոմոնյան Քաղաքային հողօգտագործումը շուկայական տնտեսության պայմաններում, Երևան, 1999
59. ՀՀ սահմանադրություն
60. ՀՀ օրենք անշարժ գույքի մասին
61. ՀՀ օրենք քաղաքաշինության մասին
62. Ա. Կանայան, “Քաղաքաշինական քաղաքականությունը և ճարտարապետական նախագծման խնդիրները”, “Ճարտարապետական նախագծման կազմակերպում” դասընթացի մեթոդական ձեռնարկ. ԵՃՇՊՀ, Երևան, 2004
63. Архитектура Запада-4. Модернизм и постмодернизм. Критика концепций. Оскаров, Соколова и др., Москва, 1987
64. Архитектура Запада и мир искусства XX в. Шукурова, Москва, 1990
65. Дж. Форрестр Динамика развития города, Москва, 1974
66. Р. Мерфи Американский город, Москва, 1972
67. Афанасьева Е., Трутнев Э., Якубович Е. Международный институт развития правовой экономики, “Градостроительное законодательство России на пути реформ”, Москва, 1996
68. Кэпбелл Р. Макконелл, Стенли Л. Брю Городская экономика. Проблемы городов, Москва, 1996
69. Арустамян А.А Градостроительство в сейсмически активных районах, Ереван 1998
70. Канторович Л.В., Кейлис – Борок В.И., Молчан Г.М. Сейсмический риск и принципы сейсмического районирования, Москва, 1971
71. Друмя А.В., Шебалин Н.В Землетрясение: где, когда, почему? Кишинев, 1985
72. СНиП 2.07.01-89 Градостроительство, Планировка и застройка городских и сельских поселений. Москва, 1990.
73. Яницкий О.Н. Экология города. Зарубежные междисциплинарные концепции, Москва, 1984
74. Никитин Д.П., Новиков Ю.В. Окружающая среда и человек, М., 1986
75. Чистяков С.Б. Охрана окружающей среды, Москва, 1988
76. Рекомендации по охране окружающей среды в районной планировке, Москва, 1986
77. Владимиров В.Р. Расселение и окружающая среда, Москва, 1982
78. Степановских А.С. Охрана окружающей среды, Москва, 2001

79. Histoire de l'architecture moderne, tomes 3, 4, Leonardo Benevolo, Dunod, 1987
80. Architecture now!, vol.2, Philip Joddio, Taschen, 2002
81. Dopo l'architettura moderna, P.Portoghezi, Bari, 1980
82. " Architecture du défi". Péninsule Arabique, les métropoles du desert", Oscar Eugenio Bellini, Laura Daglio, EDITIONSWHITE STAR, 2007
83. Նալբանդյան Գ., Թելման Գևորգյան, Համամասնությունները հայ ճարտարապետության մեջ - Եր. 2011
84. Սաֆարյան Յու., Մուրադյան Զ., Թովմասյան Ս., Դավթյան Մ. Հայաստանի Հանրապետության թույլ յուրացված տարածաշրջանների քաղաքաշինության կայուն զարգացման ուղիները. – Եր. 2011
85. Сычева А.В., Титова Н.П. Ландшафтный дизайн. – Минск, Высшая школа, 1990.
86. Степанов А.Н. и др. Объемно-пространственная композиция. – М.: Архитектура-С, 2003. - 256 стр.